

l'art. *Breda* del v. II.

On s'explica que el nom de la vila de *Breda*, tingué una variant *Brea*, antiga i popular: Sant Llop de *Viabrea*, església i antiga parròquia, amb veïnat de cases escampades, en el vell camí ral de *Breda a Gualba de Dalt*, havia estat sufragània de *Riells*, ara d'una altra parròquia (Mn. Ribot, xlv, 96ss.) està agre. al municipi de *Breda*: ve, doncs de *via a Bre(d)a* en camí a aquesta vila, venint de Gualba i St. Celoni.

MENCIÓ. ANT. 1243: Guillem de *Viabrea* (Cartoral de Roca-rossa § 57).

VIACAMP

Poble de la Baixa Ribagorça. Oït *biakâm* a Corçà, Casserres, Tolba etc. (xv, 180, xvi, 119, 163).

MENC. ANT. 1077: *Via Campo* (*Li.Fe.Ma.* I, 92, 18); *1199*: *Viacampo* (ib. I, 437; *BABL* III, 159); *1237*: *Viacamp* (MiretS., *BABL* VII, 179); *1276* i *1277*: *Viacam* (Soldevila, *Pere el Gran*, I, 2ª, p. 77, 83); *1279* i *1280*: *Viacamp* (*Rat. Decim.* I, 122 i 141); *1281*: citat junt amb *Fals* (CCandi, *Mi. Hi. Ca.* I, 12); *1495*: *Vi(II)a Camp* tenia 15 focs segons aquest cens; *1554*: «el castillo de *Viacamp* --- confronta con casas de Abadía y con la iglesia de S. Esteban y con la *Varbacana*» (Moner *Bi. Escr. Rbg.* 70).

VIARRUGA

Pda. munt., en el te de Viu de Llevata (XIX, 179), format amb *ruqa* (ll. *ruqa*) 'solc, cornisa entre cingles'; cf. *Comarruga*; *Pera-rua*; *rua* 'carrera, desfila-da', dial. *arru(g)a* (*DECat.* VII, 517ss; II, 973b55ss.). Doncs: 'en camí a la cornisa', car tot el terme de Viu està entrecreuat de cingles.

VIAUVARRA

Pda. a Rallui, a l'Isàvena < Via a Ovarra, el monestir 8 o 10 k. a l'Est de Rallui.

Tipus toponímic molt fecund en terres lleoneses, com va explicar Mz. Pi. (*Orig.* § 341, § 61bis): *Viabélez*, *Viadangos* etc.; però no menys a l'Alt Aragó: *Viascuer* te. Arguisal (en camí a *Escuer*), *Viasqués* cf. *Asqués* agre. a Acumuer, *Viabetés* cf. *Betés* agre. a Asso; *Bia Bió* cf. te. Bierge, a l'O.. d'Alquèzar (Elcock, *Reu.* I *Top. Pir.*, 117) cf. els diversos *Vio* arag., que precisaré a l'art. *Viu*.

Vià, V. *Avià* *Viabrea*, *Viacamp*, V. *Via* + *Viada*, V. *Viader*

VIADER

Nom de diversos masos a la Cat. Nord.

1) *El Viade* en el te. de Prats de Molló (*Llibre Roig*, 1643, fº 160).

2) *Mas Viader* a Sallagosa; crec que ara en diuen

de l'*Estrager* (XXIII, 5.24).

3) Un altre potser a Estavar, almenys allí registro *Les Reixes d'en biadé*, prop de *Les Salites* (XXIII, 51.18).

El NP *Biader* o *Viade* està molt estès i fou molt antic (*AlcM* el troba en 11 pobles del bisbat de Bna., 7 del de Girona i a un de Cerdanya). En dos docs. d'Alaó figura un «Ansemundus, qui et alio nomine nuncupator *Biaterus*» (en l'un transmès amb la grafia *Beriateirus* a l'altre *Viaterus*) (Abadal, *P. i R.* n. 24 i 25); *852*: *Viaterus* a Alaó (o. c., n. 48); *874* o *875*: «ego *Biataris*, dic. elarti a Canavalles» (*Hist. Lgd.* II, i Abadal, *P. i R.*, 324); *899*: *Biataris* a St. Joan de les Abad. (Monsalv. xv, 24, § 2012.5 i 7f.); *988*: *Viadario* en un doc. barcelonès (Mas, *NHBna* IV, 173); *995*: *Biaterus*, *Viaterus* (Abadal, *P. i R.*, n. 301); *998*: *Viadeiro*, ibid. (p. 179). En fi sembla que en un doc. de 959 figura un prevere *Biator*, però potser és err. per *Biate* perquè és en el sumari i a la fe d'errates ho canvia en *Viader* (Abadal, *P. i R.*, doc. 178 i p. 199).

És clar que té raó Aebischer (*Onom.* § 17) en admetre que aquí hi ha un nom d'origen germànic dels nombrosos en -HARI que no acaben de provar les mencions antigues, amb *llur B-* inicial en franc predomini sobre la *v-* des de mj. S. IX, fins a la fi del X, per més que la influència del ll. VIA I VIATOR 'caminant' s'hi deixa sentir aviat en les variants en *V-*. Però pot ser que vigui d'un cpt. amb l'arrel *WAID-* (*Weidheri*) perquè hauria donat cat. *Gya* (cf. *Guatario* en doc. ross. de 1005). Seria un cpt. amb l'arrel *BADU-* (molt prolífica) o amb *BID-* que no ho és tant (15 noms en Först.).

Està documentada en Först. la combinació de totes dues amb -HARI. De *BID-* un testimoni (en la variant *Bitheri*, S. VIII Salzburg), de *BAD-*, bastants (des de *Batharius*, dos bisbes del S. VI, de Chartres i de Brescia) i sovint en textos merovingis dels SS. VI i X. De qualsevol dels dos podia sortir la desviació catalana en *Biater*, -der, per la infl. de *via* i *viator*; és versemblant que el 2n. hagi existit també en gòtic, (puix també consta en esc. ant. en la forma *Badhv*) i ale. mod. *Bāde* etc. És possible i versemblant que en gòtic revestís la forma arcaica **BADIHARI*: doncs, aquest em sembla que ha de ser l'ètimon del nostre arcaic *Biader*, per una simple metàtesi entre les vocals A-I ajudada per la infl. de VIATOR.¹

Först. troba *Bazheri* (354) ademetent que *Baz-* és var. secundària de *BADU-* i un *Baitbauts* (S. VIII) que suggereix esmenar en *Baitbarius*.²

¹ No deixem d'assenyalar que també hi ha hagut NLL parònims però derivats almenys en part de VIA o de BEATUS. *La Creu Viadera*, cruïlla de camins a l'alt Gironès, enq. de Vilavenut (XLIV, 142) i a l'enq. de Vilamarí, cruïlla de Terradelles. St. Esteve de G. i Can Canadell (XLI, 10) (potser un sol lloc, si bé sembla que poden estar separades